

Polemika Krytycznoliteracka w Polsce
pod redakcją Sylwii Panek

TOM 25

THE POZNAŃ SOCIETY FOR THE ADVANCEMENT
OF THE ARTS AND SCIENCES
PHILOLOGICAL AND PHILOSOPHICAL SECTION
PHILOLOGICAL COMMITTEE



Critical Literary Argument in Poland

edited by Sylwia Panek

volume 25

Elżbieta Winiecka
Literary Swayness.
Interwar Discussions on *Pan Tadeusz*
and Futurism – a Polemic Over
Imitaton, Reliance and Plagiarism

The polemic over the role of literary sway-texts in the creative process took place in the early years of the interwar period. The beginning of the discussion was linked to the publication of the scholarly treatises on *Pan Tadeusz* by Stanisław Windakiewicz and Konstanty Wojciechowski. Critics and columnists pointed out to the above-mentioned the weakness of their analytical method, which – based on tracing the influence (swayness) of other works on Mickiewicz's epic poem – was deemed to deprecate its stature and originality. Literary historian Waclaw Borowy joined the polemic and in a series of articles explained in detail the arguments of researchers approaching the literary text from a scholarly perspective. Another participant in the discussion, Karol Irzykowski, formulated a categorical thesis on the plagiaristic nature of Polish literature, attacking the work of Polish Futurists as imitative and derivative. His criticism was countered by Anatol Stern and Bruno Jasiński. Stefan Żeromski and Stanisław Ignacy Witkiewicz also joined in the discussion. The former called for honesty in literature, the latter for making certain national culture and language was nurtured. The polemic over literary swayness coincided with work on Polish copyright law and also represented an early stage in the development of comparative and, albeit indirectly, intertextual studies.

POZNAŃSKIE TOWARZYSTWO PRZYJACIÓŁ NAUK
WYDZIAŁ FILOLOGICZNO-FILOZOFICZNY
KOMISJA FILOLOGICZNA



Polemika Krytycznoliteracka w Polsce
pod redakcją Sylwii Panek
tom 25

Elżbieta Winiecka
Wpływologia.
Międzywojenne dyskusje
wokół *Pana Tadeusza* i futuryzmu
jako elementy sporu o wpływy,
zależności i plagiaty



Poznań 2023

WYDAWNICTWO POZNAŃSKIEGO TOWARZYSTWA PRZYJACIÓŁ NAUK

POZNAŃSKIE TOWARZYSTWO PRZYJACIÓŁ NAUK
UNIwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu

Główny Redaktor Wydawnictw PTPN
Jakub Kępiński

Recenzent
prof. dr hab. Andrzej Skrendo

Redakcja językowa i korekta
Elżbieta Turzyńska

Projekt okładki
Elżbieta Kidacka

Łamanie
Marlena Roszkiewicz

Publikacja finansowana
w ramach programu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego
pod nazwą „Narodowy Program Rozwoju Humanistyki”
w latach 2017–2021, nr projektu 11H 16 0131 84



© Copyright by Sylwia Panek, Elżbieta Winiecka, Poznań 2023

© Copyright for this edition by Poznańskie Towarzystwo
Przyjaciół Nauk, Poznań 2023

ISBN 978-83-7654-532-5

ISSN 2081-5999

Spis treści

ROZPRAWA WSTĘPNA

Perspektywy refleksji nad relacjami międzytekstowymi w literaturze polskiej w pierwszych dziesięcioleciach XX wieku	13
Akademickie początki dyskusji o wpływach	13
Spór o metodę	18
Spór o wartości – polemika na łamach prasy	30
Kwestia „kultury intelektualnej narodu”	51
Szczerość i blaga – estetyczne i etyczne skutki naśladownictwa	67

TEKSTY ŹRÓDŁOWE. ANTOLOGIA

Wykaz tekstów źródłowych	83
Nota edytorska	87
Wilhelm Feldman Pomniejszychyście olbrzymów. Szkice literacko- -polemiczne	95
Stanisław Windakiewicz Prolegomena do <i>Pana Tadeusza</i>	113
Andrzej Niemojewski Metoda analityczna Windakiewicza	119
W.[ładysław] Jabłonowski [rec.] St. Windakiewicz, <i>Prolegomena do „Pana Tadeusza”</i> , Kraków 1918 r. Nakładem Księgarni G. Gebethnera i S-ki. Str. 226	129

Adam Grzymała-Siedlecki	
Nowa książka o <i>Panu Tadeuszu</i>	135
Konstanty Wojciechowski	
<i>Pan Tadeusz</i> Mickiewicza a romans Waltera Scotta	143
Wacław Borowy	
O wpływach i zależności w literaturze	151
Adam Grzymała-Siedlecki	
Mania ścisłości	159
Adam Grzymała-Siedlecki	
Wpływologia	167
Adam Grzymała-Siedlecki	
Jeszcze o wpływologii	175
Wacław Borowy	
Haszysz nieścisłości	181
Wacław Borowy	
Odpowiedź na pytanie	189
Wacław Borowy	
Na temat „wpływologii”	203
Wacław Borowy	
Ostatnie słowo	209
Wacław Borowy	
O wpływach i zależnościach w literaturze	215
Marceli Duchauski-Błaga [Stanisław Ignacy Witkiewicz, Tadeusz Langier, Tymon Niesiołowski]	
Papierek lakmusowy. Najnowsza artystyczna nowalia. !!Piurblagizm!! Teoria czystej blagi. Najlepsze utwory piurblagistów	255
Karol Irzykowski	
Plagiatowy charakter przełomów literackich w Polsce ..	265
Bruno Jasieński	
Kieszonka od kamizelki źródłem plagiatu. Rewelacyjne odkrycia p. Irzykowskiego	277
Karol Irzykowski	
Kultura murzyńska w Polsce	281
Anatol Stern	
Emeryt merytoryzmu. Z powodu ostatniego artykułu Irzykowskiego pt. <i>Plagiatowy charakter przełomów literackich w Polsce, czyli jeszcze o wiatrologii</i>	287

Spis treści

Karol Irzykowski	
Futurystyczny tapir (Przyczynek do sprawy zwyczajów literackich i do sprawy plagiatu)	299
Stanisław Ignacy Witkiewicz	
O skutkach działalności naszych futurystów	329
Stefan Żeromski	
Snobizm i postęp	339
Bibliografia	359
Indeks osób	365